

Monika Sacha

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku

**SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI POPULARNONAUKOWEJ
DZIEDZICTWO KULTUROWE NIEJEDNO MA IMIĘ,
BRZESKO, 4 LIPCA 2023 R.**

W Regionalnym Centrum Kulturalno-Bibliotecznym w Brzesku odbyła się konferencja popularnonaukowa wpisująca się w regionalistyczne działania Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku, która od wielu lat dokumentuje i rozpowszechnia wiedzę o kulturze, historii oraz zasłużonych mieszkańcach Brzeska i regionu brzeskiego. Celem spotkania było upowszechnianie wiedzy o regionie i jego dziedzictwie kulturowym. Punktem wyjścia dla programu konferencji była publikacja *Imiona – dziedzictwo kultury. Zmienność imiennictwa w polskich środowiskach lokalnych na przykładzie rzymskokatolickiej parafii Jadowniki (Podgórze) w Małopolsce w latach 1784-2005* autorstwa dr Sabiny Jakubowskiej, stanowiąca rezultat jej studiów doktoranckich. Do niej nawiązywał także tytuł wydarzenia *Dziedzictwo kulturowe niejedno ma imię*. Organizatorami spotkania byli: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Brzesku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Jadownickiej, Urząd Miejski w Brzesku i Starostwo Powiatowe w Brzesku. Konferencję swoim patronatem honorowym objęli: Burmistrz Miasta Brzeska Tomasz Latocha oraz Starosta Powiatu Brzeskiego Andrzej Potępa.

W gronie prelegentek i prelegentów, osób związanych z Brzeskiem i jego okolicami oraz przybyłych gości, analizowaliśmy różne konteksty, w których realizuje się dziedzictwo kulturowe. Tematyka referatów pozwoliła na wyodrębnienie trzech perspektyw tych rozważań: lokalnych społeczności, osób poszukujących swoich korzeni oraz instytucji. Różnorodność podejmowanych wątków, interesujące przykłady i doskonały dobór przemawiających, przełożyły się na sukces konferencji i jej pozytywny odbiór ze strony uczestniczek i uczestników.

W pierwszym panelu prelegentki i prelegenci prezentowali temat dziedzictwa kulturowego w kontekście osób i lokalnych społeczności. Jako pierwsza swój referat przedstawiła inicjatorka wydarzenia, dr Sabina Jakubowska – autorka interdyscyplinarnej publikacji *Imiona...*, a także powieści *Akuszerki i Dom na Wschodniej*, członkini Towarzystwa Miłośników Ziemi Jadownickiej, doula i nauczycielka. W swoim wystąpieniu podzieliła się ze zgromadzoną publicznością tematem ją fascynującym i będącym zarazem przedmiotem

jej wieloletnich badań, zakończonych osiągnięciem tytułu doktora nauk humanistycznych oraz publikacją naukową, która w tym dniu miała swoją oficjalną premierę.

Kolejny prelegent temat dziedzictwa rozpatrywał na przykładzie społeczności Borzęcina. Lucjan Kołodziejcki – historyk, nauczyciel, pasjonat dziejów Borzęcina i okolic, które aktywnie promuje poprzez monograficzne publikacje, artykuły na łamach regionalnych czasopism, wykłady, wycieczki oraz akcje badawcze, przedstawił referat *Mieszkańcy Borzęcina w świetle Liber status animarum z lat 1870–1955*. Dzięki temu wystąpieniu uczestnicy i uczestniczki konferencji prześledzili kolejne fragmenty księgi zwanej status animarum, będącej rodzajem księgi parafialnej prowadzonej przez parafię lub proboszcza w celu rejestracji wiernych. Z analizy tego materiału wyłonił się bardzo zajmujący obraz życia tej społeczności na przestrzeni czasu, jej codziennych spraw oraz wpływu, jaki miały na nią wydarzenia zewnętrzne, przemiany historyczne, społeczne i gospodarcze.

Trzeci prelegent, dr hab. Andrzej A. Zięba – historyk z Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego i Polskiej Akademii Umiejętności, dyrektor Ośrodka Badań nad Kulturą Ormiańską w Polsce, w swoim wystąpieniu odniósł się do historii regionalnej: dziejów ziemi wiśnickiej, skąd pochodzi i gdzie nadal mieszka. W referacie pt. *Zapomniane dziedzictwo: Faronada, czyli rebelia kościelna w międzywojennym Wiśniczu* przywrócił pamięć o wydarzeniach, które przed laty wstrząsnęły społecznością Nowego Wiśnicza.

Dr Anna Brzyska, prezeska Stowarzyszenia „Pamięć i Dialog. Wspólna historia”, działaczka społeczna i inicjatorka szeregu działań na rzecz upamiętnienia żydowskiej społeczności przedwojennego Brzeska i powiatu brzeskiego, poprzez prezentację *Dziedzictwo kulturowe brzeskich Żydów. Symbolika płaskorzeźb i piękno inskrypcji na nagrobkach na cmentarzu żydowskim przy ul. Czarnowiejskiej* stworzyła okazję do zapoznania się z językiem symboli żydowskich macew.

Jako kolejna wystąpiła etnolingwistka dr Kinga Wenklar, która w referacie *Zaśpiewaj mi, kim jestem. Tradycja wspólnego śpiewu jako sposób włączania do wspólnoty na przykładzie kobiecej tradycji śpiewaczej Pokucia i Huculszczyzny* zaprezentowała temat przekazywania kulturowego obrazu świata między pokoleniami na wsi za pośrednictwem pieśni.

Następna prelegentka, pochodząca z Przeworska pasjonatka badań historycznych i genealogicznych Agnieszka Sala, w wystąpieniu pt. *Fryderyk Sala – z Jadownik przez Łańcut do Przeworska* przedstawiła historię swojego przodka i kulisy odkrycia jego powiązań z Jadownikami, pokazując przy tym, jak wnikliwie i uważnie można traktować badania historyczne i genealogiczne, w których każdy detal może zaprowadzić do kolejnych wątków budujących pełniejszy ogląd danego zagadnienia.

*Archiwum PiMBP w Brzesku*sprawozdania
– kronika

Jako ostatnie w pierwszym panelu zostało zaplanowane wystąpienie Nataschy Gurgul – Austriaczki o polskich korzeniach, psycholożki klinicznej i psycholożki zdrowia, której zainteresowania naukowe to ludzie i konteksty ich działań. Ze względu na nieobecność prelegentki jej wystąpienie zaprezentowała Sabina Jakubowska. Referat o tajemniczo brzmiącym tytule *Poza dobrem i złem rodzą się gwiazdy* wywarł bardzo duże wrażenie na zgromadzonej publiczności. Była to poruszająca opowieść o historii rodzinnej, rozpoczynającej się przed wielu laty w Jadownikach i prowadzącej przez II wojnę światową do wieloaspektowej transgeneracyjnej traumy, która jednak może również stanowić rodzaj dziedzictwa kulturowego, pozwalając poznać, zrozumieć i docenić swoje zasoby.

W czasie przerwy w wystąpieniach dostępny był poczęstunek przygotowany przez Koło Gospodyń Wiejskich z Jadownik, a na stanowisku Towarzystwa Miłośników Ziemi Jadownickiej można było zakupić publikację *Imiona – dziedzictwo kultury* autorstwa Saby Jakubowskiej. Następnie rozpoczął się drugi panel konferencji, podczas którego zaprezentowano referaty oscylujące wokół tematu dziedzictwa kulturowego z perspektywy instytucjonalnej.

Pierwsze w tej części wystąpienie należało do Anetty Stachoń – dyrektorki Muzeum im. prof. Stanisława Fischera w Bochni, autorki książek i publikacji naukowych, w tym dotyczących dziedzictwa kulturowego i historycznego Bochni i ziemi bocheńskiej. W referacie *Muzeum im. prof. Stanisława Fischera w Bochni – niezwykle dziedzictwo niezwykle ludzi* ukazała instytucję jako tętniące życiem miejsce ze wspianą historią.

Kolejna prelegentka, Alicja Koźmińska, kierowniczka brzeskiej filii Biblioteki Pedagogicznej w Tarnowie, inicjatorka licznych akcji promujących czytelnictwo oraz wspierających edukację systemową, znana z pielęgnowania pamięci o historii regionu oraz wspierania utalentowanych osób i działań kulturotwórczych, w wystąpieniu *Dziedzictwo kulturowe regionu w przestrzeni Biblioteki Pedagogicznej w Tarnowie, Filii w Brzesku* przedstawiła tę instytucję w świetle jej dokonań w obszarze kultywowania dziedzictwa kulturowego.

Prezes Księgarni Akademickiej z siedzibą w Krakowie, Adam Lejczak, w prelekcji pt. *Rola wydawnictwa naukowego w promowaniu nauki, kultury i historii* zaprezentował różnorodne płaszczyzny, na których można popularyzować dziedzictwo kulturowe, za pośrednictwem wydawanych publikacji. Temat ten omówił na przykładzie pozycji związanych z ziemią brzeską.

Na zakończenie konferencji referat o tytule *Przekazywanie dziedzictwa kulturowego regionu jako cel działań Towarzystwa Miłośników Ziemi Jawdonnickiej* przedstawił Jerzy Świerczek – prezes TMZJ, człowiek całym sercem zaangażowany w działalność towarzystwa oraz prowadzenie Izby Regionalnej, który pracą na rzecz lokalnej społeczności kontynuuje i rozwija dzieło swojego ojca Stanisława Świerczka, wcześniejszego prezesa TMZJ. Podczas wystąpienia przedstawił wieloletnie dokonania towarzystwa, zwieńczone otrzymaniem Medalu Polonia Minor.

Konferencja *Dziedzictwo kulturowe niejedno ma imię* okazała się wydarzeniem niezwykle udanym. Jej pozytywny odbiór i zainteresowanie publiczności prezentowaną tematyką po raz kolejny udowodniły, że w brzeskim środowisku istnieje potrzeba organizowania poświęconych lokalnemu dziedzictwu spotkań, także o charakterze popularnonaukowym.

Archiwum PiMBP w Brzesku